

TRANSATLANTICKÉ LISTY

(STRATEGICKÉ ŠTÚDIE)

OBSAH

Radovan Javorčík:

Všeobecné hodnotenie a význam summitu v Lisabone /2

David Cole:

Lisbon Calling /6

Dalibor Pavolka:

Reforma veliteľskej štruktúry NATO: šetrenie za ktoré si zaplatíme? /8

Ivo Samson:

Nová Strategická koncepcia NATO a jej terminologická dimenzia /11

TRANSATLANTICKÉ LISTY

ČÍSLO 4/2010

REDAKČNÁ RADA

Matúš Korba
Marian Majer
Rebecca Murray
Lucia Najšlová
Andrej Nosko
Ivo Samson

**Transatlantické listy
vychádzajú s finančnou
podporou NATO**

EDITORIÁL

Milí priatelia, čitatelia,

v provom rade mi dovoľte v mene celej redakcie Transatlantických listov a tímu Centra pre európske a severoatlantické vzťahy zapriať veľa úspechov v roku 2011. Nech je tento rok pre nás všetkých pokojný a výzvy, s ktorými sa stretneme, nech sú pre nás viac obohacujúce, ako ohrozujúce.

Významné udalosti vo svete bezpečnosti v tomto roku na seba nedali dlho čakať. V najväčšej africkej krajine, v Sudáne, sme boli svedkami referenda, v ktorom sa kresťanský juh s najväčšou pravdepodobnosťou de jure odčlení od moslimského severu. Aké bezpečnostné hrozby prinesie oficiálne vyhlásenie výsledkov na začiatku februára je otázne. Dnes už je však jasné, že riziko vypuknutia násilného konfliktu je vysoké a určovanie nových hraníc môže mať veľmi trpkú príchuť.

Rovnako sme mohli sledovať dianie v inej africkej krajine. Tunisko zažilo revolúciu, ktorá už stihla dostať aj označenie – jazmínová. Autoritársky režim bol zvrhnutý a tuniský prezident bol nútený opustiť krajinu pod tlakom udalostí a po odopretí azylu vo Francúzsku musel odísť do Saudskej Arábie. Arabské diktatúry v iných krajinách veľmi rýchlo spoznali a uvedomili si, že podobná situácia môže nastať čoskoro aj u nich. V Káhire začal kolovať vtíp: „lietadlo bin Alího nepristálo pri sídle Husního Mubaraaka aby tam zostalo, ale aby nabralo viac cestujúcich.“

Naopak v Bielorusku aj naďalej pretrváva autoritársky režim, čo sa potvrdilo aj po nedávnych voľbách. Potlačenie demonštrácií proti zmanipulovaným voľbám a zatýkanie opozície síce nepredstavuje žiadnu priamu bezpečnostnú hrozbu pre náš priestor, avšak v strednodobom časovom horizonte aktuálny vývoj v Bielorusku vytvára potenciál pre destabilizáciu v citlivom nárazníkovom pásme medzi NATO/ EÚ a Ruskom.

Ako sa zmení bezpečnostná situácia ak sa za dverami Európy začnú častejšie opakovať podobné revolúcie? Je Aliancia pripravená čeliť novým hrozbám v bezprostrednej blízkosti transatlantického priestoru? Aliancia aj po Lisabone deklarovala svoj plán pracovať na obnove krajín a pomoci zlyhávajúcim krajinám (aj keď tým väčšmi myslela Afganistan). Udalosti prvej polovice januára nás nútia zobudiť sa z post-lisabonskej letargie a uvedomiť si, že bezpečnostné hrozby prichádzajú každý deň.

Vráťme sa ale k tomuto vydaniu Transatlantických listov. V tomto čísle sa venujeme Lisabonskému summitu Aliancie, ktorý bol pompézne

---

označovaný ako jeden z najdôležitejších a historických stretnutí. Radovan Javorčík na úvod hodnotí význam summitu, zatiaľ čo David Cole sa venuje výsledkom a implikáciám, ktoré prináša Strategický koncept Aliancie. Dalibor Pavolka predstavuje špecifickejšiu výzvu, ktorou je uskutočniteľnosť a nákladnosť reformy veliteľskej štruktúry NATO. Na záver vám ponúkame ešte trochu iný pohľad na Strategický koncept, presnejšie, analýzu sémantického rozmeru novej koncepcie od Iva Samsona.

V mene redakcie a CENAA Vám prajem príjemné čítanie.

Samuel Arbe,
výkonný riaditeľ CENAA

VŠEOBECNÉ HODNOTENIE A VÝZNAM SUMMITU V LISABONE

Radovan Javorčík

Od novembrového summitu NATO sa čakalo relatívne veľa. Po viac ako ročných skúmaníach a skúšaníach mal byť vyvrcholením „najotvorenejšieho procesu“ koncipovania najvyššej politickej smernice Aliancie a výkladového slovníka Washingtonskej zmluvy. Mimovládne organizácie, akademická obec a čiastočne aj nečlenské krajiny sa až do momentu odovzdania odporúčaní skupiny okolo Madelaine Albrightovej v máji 2010 mohli cítiť skutočne integrálnou súčasťou bezprecedentného obdobia hodnotenia minulosti a predkladania návrhov na víziu NATO. Bez prehánania sme boli svedkami „Aliančného konventu“. Posledných 6 mesiacov pred summitom však bolo absolútnym opakom predchádzajúceho roka. Generálny tajomník Rasmussen konzultoval rámcovú podobu koncepcie so spojencami, ale text aj proces bol pevne v jeho rukách. Paralela so zostavovaním prvej Európskej bezpečnostnej stratégie nebola úplne bez racionálneho jadra. Nakoniec, oba dokumenty sú čitateľné a ľahko pochopiteľné najmä preto, že členské krajiny sa neumárili v detailnom schvaľovaní každého slova, ale vo formovaní konsenzuálneho chápania, čo vlastne NATO pre nás kolektívne znamená.

Ak niekto čakal, že summit v Lisabone bude „historický, neopakovateľný, revolučný“, nepozná Alianciu. Strategická koncepcia sa neprijíma každý rok alebo na každom summite. To ale neznamená, že Aliancia sa pohybuje skokmi. Konsenzuálna podstata NATO ho predurčuje na neustály dialóg, zmeny, reformy a modernizáciu. Strategické dokumenty sú vo svojej podstate už iba kodifikáciou toho čo

Aliancia robí a kontrolou, že evolúcia nám z nej nevytvára nepoužiteľného netvora.

From Lisbon to Lisbon alebo „nie je Lisabon ako Lisabon“

Lisabon v období ostatných niekoľko rokov priťahuje podpisy alebo dohovory „strategických“ dokumentov. Lisabonská stratégia mala krajiny Európskej únie spraviť viac konkurencieschopnými, ekonomicky, vedecky a spoločensky modernými, skrátka všestrannými lídrami sveta. Lisabonská zmluva mala kodifikovať princípy neúspešnej európskej ústavy a dať Únii ako celku nové nástroje, ktoré spravia ju a jej členov relevantnejších pre okolitý svet a aj pre vlastných občanov. Ako stratégia, tak aj Zmluva mali od začiatku ťažký implementačný život. Stratégia bola neskôr rozumne modifikovaná a nahradená Stratégiou 2020, pretože v mnohých oblastiach bola synonymom neschopnosti členských krajín a bruselských inštitúcií uviesť do života zmysluplné ciele a rámec ich realizácie. Uvedenie Lisabonskej zmluvy do života, minimálne v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, malo ešte zaujímavejší začiatok. Voľba stáleho predsedu Rady a Vysokej predstaviteľky pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku bola veľkým kompromisom – veľké kompromisy sami o sebe znamenajú, že sme ochotní vykonávať iba malé, nie odvážne rozhodnutia výrazne meniace kurz vývoja. Podobne je to aj s ďalšími časťami SZBP – posilnenou štruktúrovanou spoluprácou alebo klauzulou solidarity. Necelý rok od vstupu Zmluvy do platnosti sa polootvorene začína hovoriť o tom, že právny inštitút posilnenej štruktúrovanej spolupráce (skratka PESCO navádza na predstavu, že sa ide o klon veľkoobchodného reťazca, kde nám predajca diktuje čo si kúpiť) je možno časom

prekonaný a do popredia sa dostáva alternatívna myšlienka pragmatickejšieho usporiadania spolupráce krajín tzv. „pooling and sharing“. O klauzule solidarity a o jej dopade na plánovanie a tvorbu „európskych obranných spôsobilostí“ sa oficiálne nehovorí a istú dobu ani nebude.

Lisabonská koncepcia NATO má čiastočnú výhodu oproti obom európskym „Lisabonom“. Nebola tvorená frustrujúcim, rozdeľujúcim a dlhým rokovaním o každom jej slove. Zameraná je na konkrétnu prípravu nástrojov potrebných k dosahovaniu dohodnutých cieľov a venuje sa „iba“ obrane a bezpečnosti. Treba veriť, že transatlantická väzba a materiálna prevaha USA prinúti európskych lídrov úspešnejšie plniť závery dohodnuté na pôde NATO ako v Únii. Ak nie, Lisabon sa môže stať – neoprávnene - synonymom pre nenaplnené príležitosti a začiatok skutočného konca partnerstva ponad Atlantik.

Strategická koncepcia - príbalový leták pre užívateľa

Fakt, že Európa viac ako 60 rokov nebola konfrontovaná veľkým vojenským konfliktom neznamená, že bezpečnostné prostredie je navždy stabilné. Nielen Aliancia, ale aj celý euroatlantický priestor čelí nepredvídateľnému rozvoju vojenských kapacít krajín mimo svojho regiónu. Hlavné zdroje nestability v najbližšom období sú jednoznačne mimo hranice euroatlantického priestoru. Špecificky rozvoj raketových technológií, medzinárodný terorizmus a kybernetické útoky predstavujú hmatateľnú hrozbu našej bezpečnosti. Pritom prvé dve v kombinácii s nekontrolovaným šírením zbraní hromadného ničenia a vojenských jadrových technológií sú pre kohokoľvek v euroatlantickom priestore najvýraznejšou hrozbou desaťročia. Ďalšími vážnymi výzvami, na ktoré musí Aliancia perspektívne reagovať, sú zneužívanie vyspelých technológií, ohroziteľnosť energetických zdrojov a ich prepravných trás. Toto sú teda hlavné choroby, na ktoré spojenci musia spoločne hľadať odpovede.

Charakter bezpečnostného prostredia najbližšej dekády imperatívne predpisuje, že spojenci musia k svojej obrane pristupovať komplexne. Neznamená to iba spoluprácu s partnerskými krajinami, a medzinárodnými organizáciami, ale aj zapojenie sa do prevencie kríz a postkonfliktnej stabilizácie. Ak nič iné, tak kodifikácia týchto dvoch úloh v Strategickej koncepcii je potvrdením nezvratnej evolúcie Aliancie z vojenskej obrannej organizácie na širšie politicko-vojenské fórum spolupráce. Nič z toho, čo bolo doteraz napísané, neprichádza zadarmo. V oblasti budovania vojenských kapacít musia spojenci potvrdiť schopnosť lepšie koordinovať spoločné a individuálne obranné plánovanie, vrátane zaistenia dostatočných finančných zdrojov pre obranu. Popri budovaní mobilných konvenčných síl, schopných garantovať úlohy podľa čl. 5 Washingtonskej zmluvy, spojenci musia zaistiť ich použiteľnosť v expedičných operáciách mimo vlastné územie. Jednotky, ktoré nebudú použiteľné mimo materskú krajinu, budú automaticky považované za statické, t.j. za prebytočné. Jednou z možností budovania adekvátnych a dostatočných spôsobilostí na úrovni Aliancie bude zdieľanie a kombinovanie spôsobilostí (už raz spomenutý „pooling and sharing“).

Rozvoj raketových technológií v niektorých krajinách sveta si vyžaduje od spojencov spoločnú reakciu a plánovanie vývoja relevantných obranných spôsobilostí, t.j. protiraketovej obrany teritória. Aby tieto budúce spôsobilosti boli čo najefektívnejšie, Aliancia musí byť otvorená nielen politickým konzultáciám s tretími krajinami, ale aj možnostiam ich zapojenia do tohto systému. Spolupráca s partnermi je nevyhnutnou a ústrednou súčasťou chápania bezpečnosti a obrany. NATO musí aj naďalej poskytovať flexibilné formáty partnerstiev všetkým krajinám a medzinárodným aktérom, ktorí chcú viesť dialóg s Alianciou, prispievajú do operácií a v ideálnom stave aj zdieľajú rovnaké hodnoty.

Vzťahy s Ruskom majú pre NATO strategickú dôležitosť. To nie je fráza, ale skutočnosť, ktorú

musíme akceptovať, napriek tomu, že od konca Studenej vojny Aliancia trikrát ponúkla Rusku novú alebo inú formu spolupráce a s Ruskom máme stále zásadné nezhody v názoroch, ako budovať európsku bezpečnosť. Napriek pokračujúcim sklamaniam a minimálnej reciprocite zo strany Moskvy pri vytváraní podmienok pre skutočnú politickú spoluprácu s Alianciou, vzťahy s Ruskom sú príliš dôležité, aby neboli kultivované. To však samozrejme nezakladá nárok Ruska na vplyv v rozhodovaní o vnútorných otázkach Aliancie, t.j. nárok, ktorý si Kremel stále robí.

Hľadanie rovnováh

Strategická koncepcia od začiatku bola o hľadaní kompaktného textu, ktorý by nebol poznačený dlhými rokovaniami o konkrétnych formuláciách a balíkovými dohodami medzi rôznymi krajinami. Kompaktnosť a čitateľnosť nemožno automaticky zamieňať s rovnovážnosťou a už vôbec nie s koherentnosťou. Generálnemu tajomníkovi sa však do veľkej miery podarilo oboje. Hlavy štátov a vlád si boli schopné v Lisabone povedať, že Strategická koncepcia je víziou Aliancie na dostatočnú dobu dopredu, a to bez výrazných pocitov krivdy alebo nerešpektovania národných pozícií. Text naviac predstavuje rozumný kompromis strategickú víziu a odloženia rokovaní o podrobnostiach na rok 2011 a neskôr. V čom je teda rovnováha textu najzaujímavejšia?

- pomenováva potrebu rovnako seriózne konať doma aj mimo teritórium spojencov,
- otvára možnosti riešenia nových hrozieb, ktoré si vyžadujú aktívnu prácu s civilným sektorom, a zároveň nespochybňuje dôležitosť tradičných vojenských prístupov, vrátane zachovania adekvátneho mixu konvenčných a jadrových kapacít,
- posilňuje vzťahy s nečlenskými krajinami, ale nie je na úkor, skôr naopak, na podporu vnútorných politických záväzkov nedeliteľnosti vzájomnej obrany.

Aliancia sa pritom nestavia do úlohy svetového

policažta alebo všelieku na globálne bezpečnostné problémy. Rozumne ostáva regionálnou organizáciou, ktorá ponúka spoluprácu každému, kto je úprimne ochotný a schopný sa pripojiť.

Hľadanie odpovedí

Príjemný príbeh lisabonského summitu netreba zabudnúť. Potvrďuje, že ak lídri chcú, sú ochotní a schopní dôležitých a dobrých kompromisov. Je to však skôr inšpirácia ako odpoveď na otázky, ktoré Aliancia má pred sebou, a ktoré Strategická koncepcia a ani iné summitové dokumenty nevyriešili. Bývalého generálneho tajomníka Lorda Robertsona v konečnom dôsledku tiež zaujímali iba tri veci: „kapacity, kapacity a kapacity“. O nič iné nepôjde ani v postsummitovom triezvení a upratovaní. Nie neskôr ako o pol roka budú musieť opäť ministri obrany a zahraničných vecí hľadať praktické odpovede a prijímať rozhodnutia. Otázky sú dávno známe, no summit, Strategická koncepcia a ani Deklarácia zo summitu na ne riešenia neponúkli:

- Ako naplniť lisabonský balík spôsobilosti pri klesajúcich rozpočtoch na obranu?
- Ako uspokojiť ambíciu niektorých krajín výrazne pokročiť v jadrovom odzbrojení?
- Ako pripojiť Rusko k protiraketovej obrane Aliancie bez kompromitácie princípov Washingtonskej zmluvy?
- Ako zrealizovať strategickú komunikáciu NATO a EÚ v situácii neriešenia turecko-cyperského problému?
- Ako vytvoriť adekvátne ale malú civilnú kapacitu Aliancie bez podozrenia z duplikácie iných organizácií?
- Ako upraviť partnerstvá, aby sme správne ocenili a docenili individuálny príspevok partnerov?
- Ako sa vyrovnáť s rôznymi názormi spojencov na nedeliteľnosť obrany a priame vojenské hrozby?
- Ako pokračovať s procesom rozširovania?
- Čo s Gruzínskom a Ukrajinou?

Čo na to Slovensko?

Slovenská republika môže byť spokojná so Strategickou koncepciou. Naše priority - potvrdenie kolektívnej obrany, zachovanie konsenzuálneho rozhodovania, potvrdenie politiky otvorených dverí, jednoznačnosť jadrovej politiky, transparentnosť vo vzťahoch s Ruskom, posilnenie vzťahov s EÚ, schopnosť reakcie na nové hrozby - sú súčasťou dokumentu. Na druhej strane, Strategická koncepcia nám ponúka istý porovnávací etalón, ku ktorému môžeme prirovnávať budúce národné dokumenty. Naši občania musia mať dôkaz, že cena, ktorú za bezpečnosť a obranu platíme v dobe reštrikcií, je hodná ich peňazí. Priznajme si, na Slovensku takéto „etalóny“ a štandardy, či už prichádzajúce z EÚ alebo NATO, máme veľmi radi. Nejde len o to, že nám pomáhajú prijať vážne politické rozhodnutia – v tomto prípade, ako ďalej budovať systém národnej bezpečnosti, aby bol moderným a reálnym príspevkom najefektívnejšiemu existujúcemu systému kolektívnej obrany - ale hlavne aby mnohí politici mali o dôvod viac, prečo sa niektorými reformami zapodievať.

Na Slovensku práve prebieha proces strategického hodnotenia obrany. Jeho relevantnosť a úspech bude závisieť od toho, ako sa podarí zladať víziu Aliancie pre 21. storočie s národnými prioritami vnútornej bezpečnosti. Miera úspechu bude závisieť aj od zásadnej zmeny rozmyšľania, čo je to systém obrany a bezpečnosti a k čomu slúži. Ak Slovensko chce byť relevantné pre euroatlantický priestor v tomto výseku politických vzťahov, jeho nástroje musia byť viac otvorené medzinárodnej spolupráci a koordinácii. Slovensko sa bude musieť rozhodnúť, ktoré súčasti vojenského komplexu bude rozvíjať, a ktoré jednoducho opustí. Civilno-vojenská spolupráca sa bude musieť stať súčasťou každodenného plánovania obrany a bezpečnosti na národnej úrovni.

„Damoklov meč“ členstva v NATO prinútil Slovensko na prelome tisícročí k vypracovaniu prvej reálnej reformy ozbrojených síl. V súčasnosti takýto viditeľný vonkajší impulz k zmenám nejest-

vuje. Existuje však iný – povest' a relevantnosť Slovenska v medzinárodnom meradle a ochota občanov tolerovať akýkoľvek rozpočet na obranu. Ak Slovensko nebude reformovať obranný a bezpečnostný sektor v súlade s tým, čo sme vytvorili a odsúhlasili v Strategickú koncepciu, rozpočet na obranu bude dobrým zdrojom na vykrývanie schodku vo výdavkoch štátneho rozpočtu a Ozbrojené sily SR, ktoré majú právom dlhodobý vysoký stupeň dôvery obyvateľstva, sa stanú nezrozumiteľným tieňom zašlej slávy. Niet dôvod veriť, že takýto čierny scenár sa skutočne udeje. Úprimnosť, s akou je vykonávané strategické hodnotenie obrany, skôr naznačuje, že ideme realistickou cestou.

Namiesto záveru

Konštatácia, ktorá nikoho neprekvapí – lisabonský summit NATO splnil svoje základné ciele. Bez internej revolúcie určil, čo kolektívne od Aliancie očakávame. Nie je toho málo. Bez rozruchu vyvrátil strach zo straty identity alebo vnútornej krízy. Tak ako tomu bolo neraz v minulosti, tento stav je iba dočasný a potenciálne trhliny boli prekryté všeobecnosťou summitovej rozpravy.

Zodpovední politici majú radi jednoduché riešenia aj na tie najzložitejšie problémy. Preto odpoveď na otázku bývalého stáleho predstaviteľa USA Kurta Volkera „Kto implementuje správnu víziu Strategickú koncepciu?“ netreba hľadať ďaleko alebo zložito. Stačí sa na rokovaniach kabinetov spojeneckých vlád poriadne pozrieť do zrkadla.

Názory autora nie sú oficiálnymi názormi Ministerstva zahraničných vecí SR

Referencie

K. Volker: NATO Summit Reality Check: Brilliant Policy vs. Real World Resistance, <http://www.acus.org/trackback/25921>

LISBON CALLING

David Cole

With the Lisbon Summit, NATO has made three important decisions. Firstly, it gives a clear mission for NATO today; secondly, it takes a step towards missile defence; thirdly, it has galvanised member states and their commitment to the Atlantic Alliance. Nevertheless, some substantial challenges remain.

The most important part of the Strategic Concept process is almost not the Strategic Concept but the debates and discussions that revitalised strategic thinking within the Alliance. Presented are some of the results and implications of the concept together with a few issues that still remain to be addressed.

The Strategic Concept

Since the Berlin Wall fell in 1989, a persistent question has been what is NATO for? What it does has been clear – the interventions in the Balkans to prevent genocide, Afghanistan in defence and support of the United States after September 11th and the too-little known but vital work of discussing, communicating and sharing problems between Alliance members.

All this was in furtherance of the goals of NATO that have not changed since the Washington Treaty was signed in 1949. The framework that ties all these activities together has not been clear, not least of all in the public mind. It has not always been clearly explained how the above actions work to achieve the above goals. The new Strategic Concept provides a substantial part of that.

Before looking at the substance of the Concept, I want to highlight one of the most important of its features: it is readable. It is a document that

the non-specialist can download from the internet and readily understand. Its language is clear, free of jargon and precise. It describes what NATO is, what it does, the world we are in and what NATO wants to achieve. It is also commendably frank in acknowledging the many challenges, including internal challenges, that the Alliance faces.

There are six principal features to the Concept – reconfirmation, crisis management, partnership, nuclear, enlargement and reform. Much of the concept is a reconfirmation of existing Alliance policy.

The reconfirmation of Article Five almost goes without saying, particularly as you move westwards in the Alliance. It is the sine qua non of NATO. Its reiteration is important, though, precisely because it is taken for granted too often. It is also to be welcomed that NATO wishes to remain a nuclear alliance while working for a nuclear-free world. The open-door policy remains although partnership will be refocused so that it is rather more two-way than it has been in the past, with the potential for greater interaction between members of (for instance) the Partnership for Peace rather than always on a bilateral basis with NATO.

The Concept recognises that the Alliance is going to be doing nation-building and, more particularly, nation-sustaining activities for the foreseeable future; this will principally be Afghanistan to begin with but is likely to require engagement in failing and failed states. This is, of course, less preferable than crisis prevention. Much of this comes from, of course, NATO's major current deployment, Afghanistan. Although the mission there clearly remains and should remain the highest priority for NATO, it is not the model for future engagements - indeed, intervention on that scale is what is to be avoided – if for no

---

other reason than there are neither the financial resources nor the political will for further conflicts of that nature.

In many of these areas, NATO has a role but not the role to play.

Problems

There remain, however, some concerns. The new concept is solid and fulfils many of the tasks assigned to it. There is genuine commitment to its implementation and good understanding of the challenges it presents. What is not clear is how these challenges will be addressed.

The financial situation is going to remain very tight for the foreseeable future. We must accept that European defence spending - already too low - is going to be under tremendous pressure and will, in all probability, decline further. Many of the problems have been identified by governments. These would include more multilateral projects to spread the cost of R&D; a focus on deployability and buying equipment for today's challenges; moving away from the doctrine and equipment that prepares for territorial defence in Mitteleuropa; and the creation of a genuine European defence market.

These sacred cows are going to be very difficult to bring to the altar. One need only look at Horizon or Eurofighter to see the problems with multilateral procurement. While these are soluble and we are learning with each successive procurement, they will become increasingly difficult to sell to a public that only hears about large defence projects in terms of delays, cost over-runs and lack of capabilities. Ultimately, it will only be possible. It is going to take a very substantial effort to make the larger countries in Europe - not least the UK and France, but including others - give up their national champions. To an extent, economic realities are forcing this to happen. BAE Systems (which was, of course, formerly British Aerospace) does more business in the USA than the EU.

As is often remarked, we need less tanks and more helicopters than we have. More than just buying the right kit, we need to buy it in the right way. Too often, it feels like the Alliance has a set of Cold War procurement structures that are geared up to buy large amounts of equipment to deter a defined threat. During the Cold War, we could do this and we could take time to do it; we need a shift to a faster procurement system, able to buy in relatively small quantities, to handle whatever situation may arise rather than just preparing for a narrow, defined set of missions.

Russia remains a problem. The simple reality is that many European members of NATO, for contemporary as well as historic reasons, remain deeply concerned about the role Russia does play and seeks to play in Europe. There is profound division between members of the Alliance on Russia, energy and the nexus between the two.

This raises a more general criticism of the concept and, to an extent, of the Alliance: it proposes consensus where there is none and where it may not be possible to achieve consensus. It seems hard to reconcile the concerns of Poland with the requirements of Italy regarding Russia and gas, for instance.

As well as the Strategic Concept, the Lisbon summit saw an agreement on missile defence. Should the project come to fruition, it will be invaluable in defending the Euro-Atlantic area; it has a range of other benefits and challenges and as such is almost a microcosm of the issues facing the Alliance.

Leaving aside its principal aim, missile defence will lock the US and Europe together (indeed, it is one way to ensure that the US remains interested in and engaged with the Atlantic in what is shaping up to be the Pacific century) through co-operation to bring the project to fruition. It allows cooperation and confidence-building - on both sides - with Russia, who face many of the same challenges as the Alliance. Meanwhile, it will require financial investment and political engagement to explain the need for missile defence to a public,

particularly at a time of financial constraints.

None of these issues, though difficult, are insoluble. However, they are not static. As much as the process of defending the Euro-Atlantic area from ballistic missiles does not end with announcement, the strategic concept process does not end with the strategic concept. It is a framework for debate that will give us some of the questions to answer rather than the answers themselves.

The world continues to change apace. The Strategic Concept, of necessity, represents the situation at a moment in time. It does not provide the answer to all the questions that we might ask, but it does provide a structure through which they can be answered. It is true that the Alliance faces

a number of different issues and that these issues are changing all the time. Much as missile defence requires a great deal of effort to be brought to fruition, the work of the strategic concept is not over, but entering a new phase of implementation. We will see where it takes us.

David Cole is the Director of the Atlantic Council of the United Kingdom and Vice President of the Atlantic Treaty Association. He was an adviser to the Rt Hon Geoff Hoon as a member of the Strategic Concept Group of Experts. The opinions expressed here are his and do not necessarily represent the opinions of any individual or organisation.

REFORMA VELITEĽSKEJ ŠTRUKTÚRY NATO: ŠETRENIE ZA KTORÉ SI ZAPLATÍME?

Dalibor Pavolka

Severoatlantická aliancia v minulosti podnikla viacero reorganizačných krokov, ktoré boli podmienené zmenou misie NATO. Geograficky zamerané veliteľstvá z čias studenej vojny sa postupom času menili na „tematicky“ zamerané. V posledných desiatich rokoch bolo niekoľko zmien veliteľskej štruktúry. Doteraz najvýznamnejšia zmena nastala v roku 2003, kedy sa spojenecké veliteľstvo zamerané na severnú časť Atlantického oceánu (Allied Command Atlantic – ACLANT) pretransformovalo na dnešné Strategické veliteľstvo pre transformáciu (ACT). Zároveň sa v rámci Vrchného veliteľstva spojeneckých síl v Európe (Supreme Headquarters Allied Powers Europe – SHAPE) stalo zo spojeneckého veliteľstva pre Európu jediné veliteľstvo NATO pre operácie po celom svete (Allied Command Operations – ACO).

Ďalšie zmeny už boli čoraz viac podmienené snahou o šetrenie finančnými, ľudskými a materiálnymi zdrojmi. Na prelome rokov 2008 a 2009 bolo vykonané prehodnotenie tabuliek mierových počtov s následným znížením celkových počtov veliteľskej štruktúry NATO na približne 13 000.

NATO však muselo zareagovať na aktuálny vývoj poznačený globálnou ekonomickou krízou a s ňou súvisiacim znižovaním výdavkov na obranu svojich členských krajín. Nový generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen sa s požehnaním členských krajín pustil do rozsiahlej reformy Aliancie, ktorej súčasťou je i reforma veliteľskej štruktúry (NATO Command Structure – NCS). Jeho heslom pre túto reformu je „Rezať tuk a budovať svaly“. Je za tým rušenie niektorých prebytočných štruktúr a veliteľských centier.

Pre reformu NCS bol vytvorený špeciálny formát tzv. Senior Officials Group (SOG), pozostávajúci z vysokých politických predstaviteľov ministerstiev

obrany jednotlivých členských krajín NATO, aby bola zaručená politická kontrola celého procesu.¹ Úlohou SOGu bolo pripraviť v spolupráci s vojenskou časťou NATO správu pre Severoatlantickú radu, v ktorej bude predstavený model veliteľskej štruktúry NATO bez geografického rozmiestnenia.

Ide najmä o hľadanie spôsobov, ako zabezpečiť plnenie poslania a hlavných úloh Aliancie (úroveň ambície NATO sa nezmenila) s početne menšími štruktúrami, efektívnejšie a lacnejšie. Redukciou NCS prejde veľká časť úloh (a teda aj bremena) na štruktúru síl (NATO Force Structure – NFS)². V rámci draftovania správy pre NAC boli rozpracované viaceré modely NCS. Po trojmesačných rokovaniach SOG dosiahol konsenzus, že dokument nebude explicitne navrhovať konkrétny model, ale len generický model limitovaný počtom 8950, s možnosťou ďalšej redukcie na počet 8500, resp. nižšie, ak sa preukáže uskutočniteľnosť viacerých ďalších úsporných opatrení.

Tieto úsporné opatrenia musia byť podľa správy SOG vykonané v úzkej koordinácii s reformou agentúr NATO, pretože viaceré prvky súčasnej NCS (napr. prvky komunikačných a informačných systémov, NATO Undersea Research Centre, Joint Electronic Warfare Centre) s najväčšou pravdepodobnosťou nebudú ďalej súčasťou NCS, ale je ich potrebné zachovať pre činnosť NATO. Riešením je nájsť ich možné uplatnenie v rámci nového usporiadania agentúr NATO, resp. ACT.

Reforma NCS má za cieľ zoštíhlenie a racionalizáciu týchto štruktúr s cieľom dosiahnutia finančných úspor a zabezpečenia flexibilnejšej a efektívnejšej štruktúry NATO schopnej pokrývať súčasnú ambíciu Aliancie, ktorou je poskytovať

velenie a riadenie pre dve veľké spoločné operácie a šesť menších vojenských operácií súbežne, poskytovať robustné nasaditeľné štruktúry velenia a riadenia pre operácie, a zvižaziť v operáciách v dynamickom a komplexnom bezpečnostnom prostredí. Inými slovami má byť NATO schopné s menej vojakmi vykonávať tie isté úlohy.

Reforma NCS však nie je ani zďaleka ukončená. Skôr naopak. Lídri členských krajín na samite NATO v Lisabone mali schváliť generický model NCS, čiže model, ktorý by mal konkrétnu štruktúru a konkrétne počty, no bez určenia, kde by jednotlivé veliteľstvá mali byť rozmiestnené. Nakoniec však dosiahli konsenzus iba na rámcovej štruktúre s úsporou asi 5000 postov³.

Podobu novej NCS by sme mali poznať už v júni 2011. Tento termín je značne ambiciózný. Najväčším problémom bude určenie geografického rozmiestnenia pre novú NCS. Už v priebehu rokovaní o reforme NCS niektoré krajiny zaujímali principiálne stanoviská týkajúce sa budúcnosti veliteľstiev NATO na svojom území. V súčasnej ekonomickej situácii sa len málokterá krajina bude chcieť vzdať finančného benefitu plynúceho z hostovania základne NATO. Preto možno očakávať výrazné handrkovanie o to, ktorá krajina má prísť o nejaké svoje veliteľstvo v NCS, nakoľko si môže s tým súvisiace náklady odpočítať z národného príspevku do spoločných rozpočtov Aliancie.

Zároveň bude pri rozhodovaní o geografickej dislokácii jednotlivých veliteľstiev NCS potrebné brať do úvahy regionálne zameranie. Roztrúsenie veliteľstiev NCS po členských krajinách NATO je na jednej strane ekonomickým nezmyslom, pretože z ekonomického pohľadu by bolo najefektívnejšie združiť všetky veliteľstvá na jedno miesto – na jednu základňu – vďaka čomu by sme dosiahli maximálne úspory nákladov na prenájmy, ochranu, logistické zabezpečenie, a pod. Na druhej strane je však politicky i vojensky rozumné. Politicky preto, že veliteľstvo NATO na území členského štátu poskytuje pre občanov daného štátu viditeľ-

¹ Formát SOG bol prvýkrát možno povedať úspešne vyskúšaný pri reforme zdrojov na jar 2010. Vo všeobecnosti však vytváranie nových foriem pre riešenie aktuálnej agendy NATO nie je šťastné. Poukazuje minimálne na jednu dôležitú skutočnosť – NATO s viac ako 300 výbormi riešiacimi rôznu agendu v Aliancii musí vytvárať ad hoc „výbor“, teda SOG.

² Pre vysvetlenie: NFS pozostáva z národných a mnohonárodných síl a ich operačných veliteľstiev, ktoré boli natrvalo alebo len dočasne a s rôznym stupňom pripravenosti dané k dispozícii Aliancii. Rozdiel medzi NFS a NCS je najmä v tom, že NCS má strategické zameranie a je primárne určená na velenie a riadenie spoločných (joint - integrujúce viaceré druhy síl) operácií Aliancie. NFS má taktické zameranie a poskytuje dodatočné spôsobilosti velenia a riadenia len jedného druhu síl.

³ Vid' Deklarácia zo summitu NATO v Lisabone, http://www.nato.int/cps/en/SID-7D3382DB-4DCC5083/natolive/official_texts_68828.htm?mode=pressrelease

nú záruku a uistenie záväzku Aliancie voči obrane daného štátu. Vojensky preto, že koncentrácia veliteľstiev na jednom mieste by bola lákavým cieľom potenciálneho protivníka, ktorý by vedel jedným sústredeným útokom ochromiť Alianciu.

Odporúčaný model s 8500 až 8950 má širokú podporu politických i vojenských predstaviteľov v rámci NATO. Vojenský predstavitelia však poukazujú na možné riziko, ktorým je väčšia závislosť na štruktúrach NFS než doteraz. Bude zároveň klásť vyššie nároky na nasaditeľnosť NCS, no najmä na kvalitu NFS a na jej dostupnosť. Reformou svojich ozbrojených síl a teda i svojej veliteľskej štruktúry prechádzajú v súčasnosti aj niektoré členské krajiny Aliancie (napr. Nemecko) a preto nie je isté, či sa objavia veliteľstvá určené do NFS aj v novej štruktúre ich ozbrojených síl. Môže nastať aj opačný postup, kedy krajiny rozhodnú o zrušení svojho veliteľstva, ak by neostalo súčasťou NCS, poprípade NFS.

Nevyhnutnými podmienkami úspešnosti reformy NCS sú jej plné finančné pokrytie a personálna naplnenosť. Inak riskujeme vytvorenie prázdnych veliteľských štruktúr, eróziu spôsobilostí a výrazné oslabenie plnenia súčasnej úrovne ambície Aliancie. Obe tieto podmienky by mali byť splnené.

Financie na súčasnú väčšiu NCS sú a preto možno s takmer istotou tvrdiť, že budú aj na budúcu menšiu NCS. Finančný odhad pre schválený rámec NCS však bude vypracovaný až po summite NATO v Lisabone po určení geografickej dislokácie. Predpokladá sa, že operačné a prevádzkové náklady budú v porovnaní so súčasnou NCS nižšie. Ročné operačné a prevádzkové náklady súčasnej veliteľskej štruktúry predstavujú sumu cca. 300 mil. EUR.

Personálna naplnenosť bola slabinou doterajšieho modelu NCS, no členské krajiny NATO sa verbálne zaviazali, že túto štruktúru naplnia podľa počtov, ktoré budú jednotlivým krajinám pridelené.

Otázne je však či skutočne dôjde k nejakým úsporám. Každá transformácia niečo stojí aj keď

jej výsledkom má byť v konečnom dôsledku šetrenie. Reforma NCS si krátkodobo vyžiada zvýšené náklady napr. na sťahovanie veliteľstiev, na odchodné v prípade rušenia veliteľstiev, a pod. Z dlhodobého hľadiska by mala Aliancia ako organizácia ušetriť. Lebo čím menšia bude NCS, tým menej budeme na ňu vynakladať prostriedkov zo spoločných rozpočtov (na ktoré sa skladajú členské krajiny NATO spravodlivým podielom – určitým percentom). Ušetria však samotné členské krajiny, ktoré NATO tvoria? Vychádzajúc z predpokladu, že úroveň ambície Aliancie sa nemení, je isté, že rozsah úloh pre štruktúry velenia a riadenia zostáva rovnaký a preto bude potrebný v podstate rovnaký počet vojakov v týchto štruktúrach. Zjednodušene povedané – čo nebude v NCS, to bude v NFS. Preto je celková úspora krajín minimálna, ak nie žiadna.

Čo teda z celého procesu reformy NCS vyplýva pre Slovenskú republiku?

Geografické rozmiestnenie NCS sa Slovenskej republiky bezprostredne nedotýka, pretože na svojom území nemá žiadne veliteľstvo NCS a ani NFS. V blízkej budúcnosti sa ani so žiadnym takýmto veliteľstvom na území SR nepočíta.

Na strategickej úrovni je najväčším rizikom možná nenaplnenosť úrovne ambície NATO. Otázna je tiež spôsobilosť NFS plniť požadované spektrum úloh, ktoré by na ňu prešli z NCS vrátane kolektívnej obrany. Je vysoko pravdepodobné, že zdrojové zaťaženie za plnenie úloh v súvislosti s plnením úrovne ambície Aliancie prejde z NCS na NFS a teda viac na (niektoré) členské krajiny.

Na operačnej úrovni je najväčším rizikom chýbajúci mechanizmus zaručenej dostupnosti veliteľstiev v rámci NFS z dôvodov popísaných vyššie. Do budúca bude potrebné vyriešiť otázku afiliácie OS SR ku konkrétnemu veliteľstvu v rámci NFS. Znižovanie počtu personálu v NCS zároveň z dlhodobého hľadiska spôsobí zníženie pozitívneho vplyvu mnohonárodnosti v Aliancii.

Na taktickej úrovni dôjde k zníženiu počtov

personálu alokovaných v rámci NCS pre Slovenskú republiku o cca 30 % v porovnaní s počtami pridelenými na základe prehodnotenia tabuľkových počtov účinnej od 1. augusta 2010. Paradoxne to však pravdepodobne nepovedie k znižovaniu počtu príslušníkov OS SR v NCS. Práve naopak, je pravdepodobné, že SR bude musieť navýšiť počet príslušníkov svojich ozbrojených síl v NCS. Dôvodom je, že vojenská jednotka v rámci OS SR, ktorá bola počtovo v rámci NCS, bude s najväčšou pravdepodobnosťou presunutá do NFS. Čiže aj napriek poklesu pridelených postov bude pravdepodobne nevyhnutné vyslať ďalších príslušníkov (najmä poddôstojníkov, ale i dôstojníkov) OS SR do štruktúr NCS, čo si vyžiada ďalšie finančné náklady pre kapitolu rezortu obrany a potrebu mať kvalitne pripravených príslušníkov OS SR na

plnenie úloh v NCS.

Ďalšie personálne a finančné náklady si vyžiada aj vyriešenie budúcnosti veliteľstva pre AGS (Alliance Ground Surveillance). Slovensku ako účastníkovi tohto mnohonárodného projektu v rámci Aliancie pripadnú nejaké pozície. Dnes je však ešte zavčasu povedať, či sa veliteľstvo pre AGS začlení do NCS alebo NFS a koľko postov Slovensku pripadne.

Na záver teda možno skonštatovať, že reforma veliteľskej štruktúry Aliancie s najväčšou pravdepodobnosťou prinesie pre Slovenskú republiku zvýšené náklady. A to aj napriek tomu, že celá reforma NCS je zameraná na to, aby náklady šetrila.

NOVÁ STRATEGICKÁ KONCEPCIA NATO A JEJ TERMINOLOGICKÁ DIMENZIA

Ivo Samson

Problematika prekladov

Preklady bezpečnostných dokumentov do slovenčiny závisia od mnohých faktorov, ktoré môžu text – v tom lepšom prípade – zrelativizovať. Rozhodujúcim činiteľom nie je doslovná jazyková zrozumiteľnosť, ale tzv. inštitucionálna afinita.

Rozlišovanie medzi rôznymi kategóriami „bezpečnostných výziev“ ako o nich hovorí nová strategická koncepcia NATO zo summitu v Lisabone v novembri 2010 (v oficiálnej transkripcii „Strategická koncepcia obrany a bezpečnosti členov Organizácie Washingtonskej zmluvy) by mala viesť aj k rozlišovaniu strategických odpovedí na „výzvy“, o ktorých dokument z Lisabonskej schôdzky NATO („summitu NATO“)¹ hovorí. Lisabonský summit

po sebe nezanechal len jeden dokument – novú strategickú koncepciu – ktorý zrejme ostane v histórii ako symbol pokusu o zachovanie mieru bez toho, aby sa NATO muselo stať strážcom svetového mieru. Túto lacnú pascu aliancia v novej strategicko-koncepcii obišla. NATO po sebe v Lisabone zanechala aj záverečné vyhlásenie, v ktorej deklaruje (skôr ale sumarizuje) ciele pôsobenia inštitúcie, bez ktorej by zrejme OSN mohla vyhlásiť bankrot oveľa skôr, ako to raz urobí.

Oba dokumenty majú problémy s tým, ako narábať s konsenzuálnou terminológiou. Na oboch záverečných dokumentoch sú evidentné prinajmenšom tri „symptómy“.

Jedným z nich je nerozlišovanie medzi hrozbami, zraniteľnosťami a rizikami. Hrozba by mala označovať bezprostredné nebezpečenstvo potom, čo strednodobo reálnym „rizikám“ a „výzvam“, poprípade dlhodobé potenciálnym zraniteľnostiam sa

¹ <http://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-eng.pdf>.

povolilo prekročiť časový, psychologický aj reálny horizont. Ak sa pritom prekročí aj prah únosnosti, t.j. hrozba sa stane „bezprostrednou“ a dá sa jasne predvídať, zodpovedný štát implementuje svoju preventívnu stratégiu.

„Zraniteľnosť“² naproti tomu predstavuje možnosť slabých miest pre prípad, že by hypotetický nepriateľ chcel ohroziť bezpečnosť druhej krajiny. Čím viac sa z hypotetického nepriateľa stáva potenciálny, tým viac sa „zraniteľnosť“ dostáva do polohy „rizika“. Stratégia reakcie na zraniteľnosť je dlhodobá a čím viac sa z potenciálneho nepriateľa stáva reálny nepriateľ, tým viac sa dlhodobá stratégia presúva k strednodobej. Ak sa dovoľí reálnemu nepriateľovi prekročiť hranicu (psychologickú aj reálnu) únosnosti tým, že zraniteľnosti sa stanú reálnymi rizikami, zodpovedný štát implementuje dnes síce už kvázi zdiskreditovanú, ale v budúcnosti neodmysliteľnú stratégiu preempcie. Žiaľ, ani jeden z dvoch kľúčových výstupov Lisabonského summitu NATO (nová strategická koncepcia, záverečná deklarácia) sa z dôvodov, ktoré môžu byť pochopiteľné (potreba komunikácie s verejnou mienkou, čitateľnosť) nepúšťa do rizika neologizmov, s ktorými by verejnosť krajín NATO cez filter národných jazykov zrejme mala adaptačné problémy.

Do terminologických detailov dokumenty nejdú a ani nemôžu ísť. Keďže nová strategická koncepcia NATO naďalej zvažuje aj formu reakcie na hrozby, chýba aj odstupňovanie primeraných reakcií. Pri diferenciacii nebezpečenstiev by napokon problematický pojem, s ktorým sa strednodobo operuje a ktorý sa v oboch dokumentoch Lisabonského summitu objavuje skôr v inotajoch – totiž preempcia – nebol v celej príprave dokumentov taký problematický.

Keďže bezpečnostné dokumenty NATO (zdôraznene opäť nová strategická koncepcia z novembra 2010 a záverečné vyhlásenie z tejto vrcholnej schôdzky) sa nepúšťajú do špecifikácie

hrozieb, termín preempcia, ktorý sa ešte v nultých rokoch 21. storočia zdal byť daňou jazyku americkej Národnej bezpečnostnej stratégie zo septembra 2002, nebol v r. 2010 akceptovaný. Mnohé hlasy boli proti jeho výskytu v dokumente, čo sa nakoniec aj podarilo presadiť. V samotnom návrhu novej strategickej koncepcie NATO bolo zrejmé, že na seba narážali globálne amerikanizmy a európske anglicizmy: termín preempcia sa musel vyrovnávať s klasickou „prevenciou“, čo je dané už tým, že napr. francúzska bezpečnostná terminológia medzi „prevenciou“ a „preempciou“ vôbec nerozlišuje, t.j. pozná iba „prevenciu“. Keďže po predposlednom „summite“ NATO sa Francúzsko vrátilo do NATO tak, že je teraz zastúpené v oboch zložkách, teoreticky by váha francúzštiny mala vzrásť, pretože aj po odstúpení tejto krajiny z NATO v druhej polovici 70. rokov ostala francúzska bezpečnostná terminológia jedným z dvoch oficiálnych jazykov NATO (na rozdiel od nešťastnej EÚ, ktorá v r. 2010 disponuje 23 „oficiálnymi a pracovnými jazykmi“).

Keď sa pozrieme na slovenský preklad novej strategickej koncepcie NATO zverejnenej po summite, potom môžeme konštatovať, že terminológia vychádza v maximálnej možnej miere z overovaných slovenských prekladov medzinárodno-právnych dokumentov (OSN). Terminologicky sa uvádza oficiálne znenie podľa (v literatúre uvedených) normovaných prekladov aj vtedy, ak sa preklad odchyľuje od gramatickej, štylistickej či špecificky sémantickej korektnosti). Mimochodom, slovenské preklady dokumentov sú často uvádzané v súlade s prekladovými normami hlavného jazyka (rovnejšieho medzi rovnými) OSN a to opäť aj vtedy, ak sa anglický text nie úplne zlučuje s oficiálnou (britskou) jazykovou normou, resp. s nárokmi kladenými normatívne na britskú angličtinu.

Problémy s prekladom novej strategickej koncepcie NATO

Právno-lingvistický aspekt prekladu súvisí aj s

² V slovenskej terminológii sa tento výraz – ide o doslovný preklad angl. „vulnerability“ – nepoužíva a nahrádza sa sa inak, často všeobecne ako „riziko“.

inými prekladmi dôležitých právnych dokumentov do národných jazykov. V NATO začína byť problémom medzinárodno-právna lingvistika, ktorá sa zaoberá problémami súvisiacimi s jednotnosťou terminológie právnych predpisov a právno-lingvistickej revízie právnych textov (a ich prekladov).

Čo sa týka právno-politického aspektu, neexistuje žiadne pravidlo pre preklad oficiálnych dokumentov NATO z angličtiny (formálne aj z druhého oficiálneho jazyka NATO, t. j. francúzštiny) do jazykov členských štátov NATO.

Na druhej strane celý zápas o uplatnenie medzinárodných jazykov odkrýva politickú dôležitosť problému. Štát, ktorého jazyk je prijatý ako pracovný, ale neoficiálny jazyk NATO, získava značnú výhodu v porovnaní s národmi, ktorých jazyky nie sú v tejto kategórii. S trochou odvahy by sa dalo i povedať, že prostredníctvom svojich jazykov exportujú silné štáty aj svoju ideológiu, zvlášť, ak je opretá o ekonomickú či vojenskú potenciú. Angličtina tu nemá, samozrejme, konkurenciu.

Technický aspekt prekladov dokumentov NATO je sporný. Prekladateľská a tlmočnická služba NATO nezvláda súčasný rozsah prekladov do/z všetkých oficiálnych a pracovných jazykov EÚ a pristupuje na postupné obmedzovanie (bez predchádzajúcej komplexnej politickej a odbornej jazykovej diskusie) v prvom terminologických nárokov menších oficiálnych jazykov členských

krajín NATO.

Samostatným problémom je konzistencia – jednotnosť terminológie bezpečnostných termínov, čo má následne vplyv na jednoznačnosť celého terminologického systému NATO.

Ak hodnotíme realitu používania jazyka v novej Strategickkej koncepcii NATO z novembra 2010, potom treba konštatovať, že osciluje na hrane modelu uplatnenia vedúcich jazykov (najmä angličtiny a francúzštiny) a modelu „lingua franca“ (t.j. aplikácie angličtiny), bez predchádzajúceho politického schválenia a právneho priznania dominantného postavenia tohto národného jazyka v medzinárodnej jazykovej komunikácii NATO.

Ako vidíme, súčasnej jazykovej praxi NATO chýba základ, ktorý by vychádzal z riešení založených na rešpektovaní vôle svojich členských krajín v otázke vzájomného dorozumievania. Problémy jazykovej komunikácie sa síce už začali v odborných kruhoch pertraktovať, alternatívne riešenia však nie sú dostatočne vyargumentované a pre verejnosť nie celkom jasne formulované. Napriek podpore dvojjazyčnosti (angličtina, francúzština) sa v praxi preferuje živelný vývoj bezpečnostného jazyka končiaci v preferencii jedného cudzieho jazyka „only“.

Vojenský jazyk NATO to môže (a musí) tolerovať, s bezpečnostným jazykom však nastávajú problémy úmerné rozširovaniu NATO a narastajúcemu počtu neoficiálnych jazykov aliancie.

Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy (CENAA)

je think-tank, ktorý pôsobí v oblasti medzinárodných vzťahov, zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Okrem výskumu v týchto oblastiach CENAA pripravuje analýzy, štúdie, vydáva odborné publikácie, vrátane Panorámy globálneho bezpečnostného prostredia a Transatlantických listov, organizuje workshopy, konferencie, diskusné kluby pre študentov slovenských univerzít a ďalšie aktivity ako napríklad letnú školu pre mladých profesionálov, ktorou prispieva do vzdelávania mladej odbornej komunity z Balkánu, východnej Európy a Kaukazskej oblasti. CENAA zároveň každý rok organizuje aj Slovenské strategické fórum, ktoré je exkluzívnou platformou odborníkov z ministerstiev, parlamentu, think-tankov, mimovládnych organizácií a akademikov. Cieľom projektu je otvorene prediskutovať najdôležitejšie aktuálne otázky medzinárodných vzťahov a európskej bezpečnosti. Okrem aktivít na Slovensku je CENAA zaangažovaná do tranzičných projektov zameraných na odovzdávanie a aplikáciu slovenských skúseností z integračných procesov predovšetkým vo východnej a juhovýchodnej Európe, a tiež pôsobí v širšej medzinárodnej odbornej komunite a participuje na medzinárodných výskumných projektoch v oblasti medzinárodných vzťahov a bezpečnostnej politiky.

Podrobnejšie informácie o našich aktivitách nájdete na www.cenaa.org

ISBN 978-80-9700041-7-0